

polski wortal teatralny
e-teatr.pl

1 października 2009
Heloizy, Igora, Remigiusza
KALENDARIUM

[Aktualności](#) | [Personalia](#) | [Baza recenzji](#) | [Opinie](#) | [Linki](#) | [Festiwale](#) | [Repertuar](#) | [Kontakt](#) | [Książki](#) | [Księgarnia PROSPERO](#) | [Baza artykułów](#) | [Baza osób](#) | [Baza realizacji](#) | [Baza teledresow](#) | [Bufet](#)

Szukaj

Aktualności

Warszawa. Huczne urodziny w domu Mrozka

Łódź. "Art Factory" w Szkole Musicalowej

Warszawa. Pleciuga oswoja stolicę

Kraków. Niedowidzący ze Sceny Moliere jadą do Zagrzebia

Warszawa. Powstała strona internetowa "Chopin 2010 na Mazowszu"

Warszawa. Premiera "Śpiącej Królowej" w Baj

- wszystkie

[RSS](#) [?](#)

Premiery miesiąca

Dzisiejsze premiery:
Brak

- wszystkie

Nadchodzące premiery:
Teatr Żydowski im. Estery Racheli i Idy Kamińskich, Warszawa
"Bonjour monsieur Chagall"

TR Warszawa, Warszawa
"Solaris. Raport"

Teatr Wielki, Łódź
"My Fair Lady"

- wszystkie

Archiwalne premiery
- wszystkie

Repertuar

[Białystok](#)
[Bydgoszcz](#)
[Gdańsk](#)
[Katowice](#)
[Kielce](#)
[Kraków](#)
[Lublin](#)
[Łódź](#)
[Olsztyn](#)
[Opole](#)
[Poznań](#)
[Rzeszów](#)
[Szczecin](#)
[Toruń](#)
[Warszawa](#)
[Wrocław](#)
[Zielona Góra](#)

Opinie

 - wersja do druku - poleć znajomemu

Tajemnica ocenzurowania "Kongresu niedokończony" Agnieszki Arnold w Krakowie

Indeks 73 otrzymał list od Rzecznika Narodowego Centrum Kultury z prośbą o sprostowanie rzekomo nieprawdziwej informacji o ocenzurowaniu filmu Agnieszki Arnold "Niedokończony Kongres". Reżyserka komentuje sprawę jednym zdaniem: "oświadczam, że całkowitą odpowiedzialność za kształt i treść trzech wersji filmu "Kongres niedokończony" ponoszę tylko i wyłącznie ja sama." Dyrektor Narodowego Centrum Kultury Krzysztof Dudek odwołuje się do ochrony dobrego imienia swojej instytucji, stawiając je ponad wolność twórczości artystycznej. W badaniach i praktyce Indeksu 73 w podobnych przypadkach posługujemy się pojęciem "cenzury ekonomicznej" - pisze Lidia Makowska w portalu Indeks 73.

«Indeks 73 otrzymał list od Rzecznika Narodowego Centrum Kultury z prośbą o sprostowanie rzekomo nieprawdziwej informacji o ocenzurowaniu filmu Agnieszki Arnold "Niedokończony Kongres". Reżyserka komentuje sprawę jednym zdaniem: "oświadczam, że całkowitą odpowiedzialność za kształt i treść trzech wersji filmu "Kongres niedokończony" ponoszę tylko i wyłącznie ja sama." Dyrektor Narodowego Centrum Kultury Krzysztof Dudek odwołuje się do ochrony dobrego imienia swojej instytucji, stawiając je ponad wolność twórczości artystycznej. W badaniach i praktyce Indeksu 73 w podobnych przypadkach posługujemy się pojęciem "cenzury ekonomicznej".

TEKST

Przypomnijmy fakty: 23 września Kongres Kultury Polskiej w Krakowie otwierał pokaz 30-minutowego filmu Agnieszki Arnold "Kongres niedokończony". Dokument przypomina przerwany w 1981 przez stan wojenny kongres kultury w kontekście krytycznego namysłu nad postulatami solidarnościowego zrywu, a ich spełnieniem w ciągu ostatnich dwóch dekad wolności. Wieczorem w Spółdzielni Goldex Poldex przy Józefińskiej wyświetlono pełną wersję filmu (51 min.). Po pokazie odbyła się dyskusja z udziałem reżyserki, Grzegorza Jankowicza (Tygodnik Powszechny, Ha!art), historyka anarchizmu Piotra Laskowskiego (dyrektora Liceum im. Jacka Kuronia w Warszawie) oraz artysty niejednokrotnie walczącego z cenzurą Zbyszka Libery. Spotkanie prowadził dr Janek Sowa (Goldex Poldex, Ha!art).

Agnieszka Arnold opowiadała o kulisach kolaudacji "Kongresu niedokończony", z zalem mówiła o wycięciu z filmu ważnej wypowiedzi Piotra Laskowskiego o zaprzepaszczeniu szansy na edukację obywatelską w Polsce. - Dyskusja była niezwykle burzliwa, Agnieszka Arnold mówiła wprost o cenzurze, przytoczyła szczegóły kolaudacji, o które docieklawie dopytywał Zbyszek Libera - potwierdza w rozmowie z nami Janek Sowa. - Ze spotkania mamy zapis audio i video - dodaje Janek - nagraliśmy wypowiedzi Agnieszki Arnold. Wyłania się z nich obraz bezkompromisowej reżyserki, która nonkonformistyczną postawą przyplaca cenzurą.

Dyskusję wokół "Kongresu niedokończony" w Goldexie rzetelnie zrelacjonował Roman Pawłowski w Gazecie Wyborczej, nasz kolega w Indeksie 73, też szczególnie uwrażliwiony na potrzebę wolności twórczej.

Następnego dnia po publikacji Agnieszka Arnold została poproszona przez Katarzynę Mazurkiewicz, wicedyrektorkę Narodowego Centrum Kultury (współproducenta i sponsora filmu) o wyjaśnienia. Na portalu Gazety Wyborczej pojawia się komentarz reżyserki o treści:

"Oświadczam, że całkowitą odpowiedzialność za kształt i treść trzech wersji filmu "Kongres niedokończony" ponoszę tylko i wyłącznie ja sama." Agnieszka Arnold

28 września dyrektor Narodowego Centrum Kultury Krzysztof Dudek żada od

Wrocław
Zielona Góra

- wszystkie

"Kongres niedokończony" ponoszę tylko i wyłącznie ja sama." Agnieszka Arnold

28 września dyrektor Narodowego Centrum Kultury Krzysztof Dudek żąda od redaktora naczelnego portalu Gazeta.pl sprostowania rzekomo nieprawdziwych informacji, zamieszczonych przez Romana Pawłowskiego. Rzecznik Prasowy NCKU przesyła Indeksowi 73 list skierowany do Gazety.pl i również domaga się zamieszczenia na naszym portalu sprostowania.

Dyrektor Dudek pisze w liście do Gazeta.pl m.in.:

"Narodowe Centrum Kultury jest współproducentem filmu, do którego zaangażowało się ze względu na wybitną postać pani reżyser Agnieszki Arnold oraz jej twórczość. (...) Film w wersji 41 minut otrzymaliśmy jedynie na nośniku DVD, i został on przez nas zaakceptowany. Na prośbę producenta firmy "Prasa i film" został on skrócony do 30 minut ze względu na specyficzny, nie-kinowy pokaz filmu w trakcie Kongresu Kultury Polskiej. Skróconą wersję filmu NCK otrzymało na dzień przed Kongresem w Krakowie. Nie byliśmy obecni na kolaudacji filmu Agnieszki Arnold, ani nie sugerowaliśmy jakichkolwiek zmian w filmie "Kongres niedokończony" (...) Pani Agnieszka Arnold oraz przedstawiciele producenta filmu w rozmowie z Zastępcą Dyrektora NCK p. Katarzyną Mazurkiewicz stanowczo zaprzeczyli jakoby przytoczone przez p. Romana Pawłowskiego słowa miały miejsce. (...)

Inicjatywa Indeks 73 zajmuje się poszerzeniem pola wolności twórczej, jest zatem oczywistym, że natychmiast opublikowaliśmy krótki anonis o kontrowersjach wokół prezentacji filmu w Krakowie. Poprosiliśmy Agnieszkę Arnold o pogłębienie istoty konfliktu. Reżyserka nie zgodziła się na opublikowanie szczegółowych wyjaśnień i analizy problemu cenzury w produkcji i dystrybucji filmów w Polsce. Prosi o przytoczenie na Indeksie 73 jej wieloznacznego oświadczenia, opublikowanego na portalu Gazety Wyborczej.

Od dwóch lat badamy i interweniuemy przeciwko ograniczaniu wolności twórczej. Nasze doświadczenia oraz Raport Indeksu 73 dowodzą, że akt cenzury jest aktem przemocy, narusza godność ludzką i upokarza strony konfliktu, Agnieszka Arnold, Laureatka Nagrody Wielkiej Fundacji Kultury od lat zmaga się z cenzurą, bezkompromisowo upomina się o prawdę w swoich filmach, ciągle narażając się na "szlaban w środowisku filmowym i TVP", jak nam to z gorzką refleksją powiedziała. Nie dziwi zatem, że dosyć ma medialnego szumu, nie wierzy w środowiskową solidarność, choćby dlatego, iż jej znakomity film "Bunt Janion" już od trzech lat półkownikuje w archiwach Telewizji Polskiej. Apelowali twórcy, dziennikarze, przyjaciele i uczniowie myśli krytycznej prof. Marii Janion - bezskutecznie.

Akt cenzorski łamie też konstytucyjnie zagwarantowaną wolność twórczą i godzi w wizerunek, zarówno ocenianych artystów, jak i cenzurującej placówki kultury czy firmy. O tym zresztą pisze na koniec swojego listy dyrektor Krzysztof Dudek:

"(...) Narodowe Centrum Kultury wyraża najwyższe oburzenie z powodu zawartych w artykule treści, które nie tylko są niezgodne z prawdą, ale szkalują dobre imię naszej instytucji. (...)

W myśl indeksowej hipotezy badawczej i Raportu Indeksu 73, ochrona wizerunku i praw autorskich to dziś jedna z najgroźniejszych form cenzury, którą definiujemy w pojęciu "cenzury ekonomicznej". Jest ona niezbadana, często utajniana pod pretekstem strat finansowych, cenzury obyczajowej czy misji publicznej. Jest groźna, bo skrzętnie ukrywana.

Kronika Cenzury po '89 r. Indeksu 73 dokumentuje zaledwie kilka przypadków wycofania prac artystycznych po interwencjach korporacji. Jest to m.in. praca "Arbeitsdisziplin" Rafała Jakubowicza, przypominająca uwidniania firmy Volkswagen w wyzysk wojenny, którą można odczytać w kontekście dzisiejszych relacji pracowniczych w poznańskiej fabryce Volkswagena. Znaną sprawą jest monopol koncernu Walta Disneya na wszelkie wykorzystanie bohaterów "Kubusia Puchatka" Milne'a. Mamy też przypadek filmu "Witajcie w życiu" Henryka Dederki z 1997r, który pokazuje metody działania korporacji Amway. Po długim procesie, Sąd Administracyjny w 2005 r, zakazał upowszechniania tego filmu, argumentując, że misja społeczna filmu jest mniej ważna niż stawianie korporacji w złym świetle.

Wyznawcy logiki wolnorynkowej w kulturze (w tym wielu dyrektorów publicznych placówek, a także sądy) zbyt rzadko przyjmują do wiadomości, że istotą sztuki jest krytyczna refleksja nad rzeczywistością. Chętnie chwytają się metod wycofania dzieła, a za ujawnienie prawdy o próbach ograniczania wolności twórczej, artyści spotykają się z szeroką paletą konsekwencji: od szantaży, nacisków, prób zastraszenia, po wycofanie pracy i procesy sądowe. Takie metody działania, wsparte powszechną narracją neoliberalną, prowadzą do rozproszenia odpowiedzialności, zaciemnienia sprawy, poczucia bezsilności i strachu.

Takie są fakty, potwierdzone w ogólnopolskim badaniu środowisk twórczych, przeprowadzonym w 2008 r. przez Inicjatywę Indeks 73 we współpracy z Fundacją im.S. Batorego i przeanalizowane w niedawno opublikowanym Raporcie Indeksu 73.

Tym bardziej zatem niepokoi w liście dyrektora Krzysztofa Dudka odwołanie do

Batorego i przeanalizowane w niedawno opublikowanym Raporcie Indeksu 73.

Tym bardziej zatem niepokoi w liście dyrektora Krzysztofa Dudka odwołanie do ochrony dobrego imienia swojej instytucji, stawiając je ponad wolność twórczości artystycznej. Zdumiewa żądanie sprostowania, jakoby Agnieszka Arnold nie poruszyła w Krakowie kwestii ocenzurowania filmu, a uczestnicy debaty w Goldexie ogluchli.

W dobie internetu i powszechnej cyfryzacji nie można ukryć prawdy. Rozumiemy, że ograniczenia czasowe wymagały zwięzłości w programie kongresu. Czy jednak nie lepszą alternatywą byłby pokaz trailera filmu "Kongres niedokończony" podczas inauguracji, a jego pełną wersję uczestnicy kongresu i krakowiaczy mogliby zobaczyć jako jedno z głównych wydarzeń kulturalnych, towarzyszących kongresowi?

Kongres Kultury Polskiej miał na celu podsumowanie dorobku ostatnich dwóch dekad wolności. W końcowym przesłaniu, odczytanym przez Andrzeja Wajdę, uczestnicy kongresu zawarli 7 postulatów, w tym pierwszy o prawie do wolności twórczej i swobodnej wypowiedzi artystycznej. Środowiska kulturotwórcze apelują o "prawne i instytucjonalne zagwarantowanie wolności twórczej, wolności wypowiedzi artystycznej oraz mecenatu państwa nad projektami nowatorskimi, poszukującymi, pobudzającymi dyskurs intelektualny i wyznaczającymi kierunki w kulturze i sztuce. Prawo prezentowania sztuki i kultury obywatelom o różnych światopoglądach, zabezpieczenie twórców przed autocenzurą i zagrożeniami wynikającymi z niejasno sformułowanych przepisów karnych".

Indeks 73 działa na rzecz upowszechniania tego słusznego postulatu. I dalej będziemy dążyć do jego respektowania, choć smutny przypadek "Kongresu niedokończonego" Agnieszki Arnold potwierdza, ile przed nami jeszcze żmudnej pracy edukacyjnej.

W kwestii wolności twórczej Kongres Kultury Polskiej w Krakowie nie odtrąbi spektakularnego sukcesu. Nasze elity chętnie głoszą na scenie płomienne mowy, ich przesłanie nie dochodzi jednak za kulisy. A w zaciszach gabinetów dalej trwa ręczne sterowanie polską kulturą.

My tymczasem postulujemy jej demokratyzację i uspołecznienie.»

"Tajemnica ocenzurowania "Kongresu niedokończonego" Agnieszki Arnold w Krakowie"
Lidia Makowska
www.indeks73.pl
[Link do źródła](#)
01-10-2009

Osoby:

[Roman Pawłowski](#)
[Agnieszka Arnold](#)

Artykuły:

[Warszawa. NCK prostuje słowa Pawłowskiego](#)
[Kraków. Anty-kongres alternatywy \(Roman Pawłowski\)](#)

Wątki:

[Kongres Kultury Polskiej](#)

Komentarze

Nie ma jeszcze żadnych komentarzy. Możesz teraz [dodać swój komentarz](#).

Login/Hasło:

[NOWE KONTO](#)

[Zaloguj](#)

[Aktualności](#) | [Personalie](#) | [Recenzje](#) | [Opinie](#) | [Festiwale](#) | [Bufet](#) | [Repertuar](#) | [Baza artykułów](#) | [Baza osób](#) | [Baza realizacji](#) | [Baza teled adresowa](#) | [Książki](#) | [Księgarnia PROSPERO](#) | [Redakcja wortalu](#) | [Logowanie](#)
e-teatr.pl - wortal teatru polskiego © 2003 - 2008 Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego